

DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2025-289-3-74-86>

УДК 338.246.2:339.1:658.012.12

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК РУШІЙ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ТА ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Семикіна М.В., Дмитришин Б.В., Савеленко Г.В.

DIGITALIZATION OF THE ECONOMY AS A DRIVER OF THE DEVELOPMENT OF INTELLIGENT BUSINESS AND E-COMMERCE

Semykina M.V., Dmytryshyn B.V., Savelenko H.V.

Актуальність дослідження зумовлена зростаючою роллю цифровізації як драйвера економічного розвитку, недостатньою вивченістю її комплексного впливу на інтелектуальний бізнес та електронну комерцію, а також особливою значущістю цих процесів для України в умовах війни та післявоєнного відновлення. Мета статті полягає у дослідженні впливу цифровізації на розвиток інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні, виявленні ключових факторів цього впливу та формулюванні практичних рекомендацій щодо стимулювання цих процесів в економіці. Розкрито чинники та передумови цифровізації економіки в світі, серед яких технологічний прогрес, глобалізація, зміна споживчих звичок, дерегулювання та лібералізація ринків, розвиток інфраструктури, соціальні фактори. Визначено сутність цифровізації економіки як процесу всеосяжної інтеграції цифрових технологій у всі без винятку сфери економічної діяльності, охоплюючи виробництво, підприємництво, сферу послуг, фінансовий сектор, торгівлю, управління, освітню галузь, охорону здоров'я та інші. Здійснено аналіз змісту та взаємозв'язку понять «цифровізація економіки», «інтелектуальний бізнес» та «електронна комерція». Обґрунтовано, що цифровізація створює технологічну основу для розвитку інтелектуального бізнесу, який, у свою чергу, стає впливовим важелем розвитку електронної комерції на основі використання цифрових інструментів для оптимізації онлайн-продажів, маркетингу, обслуговування клієнтів тощо. Розроблено систематизацію ключових факторів впливу цифровізації на розвиток інтелектуального бізнесу та електронної комерції, серед яких – великі дані та аналітика, хмарні технології, мобільні технології, інтернет речей, штучний інтелект та машинне навчання, блокчейн. Проаналізовано динаміку обсягів світових продажів на ринках електронної комерції, рейтингові місця України у світі за показниками розвитку цифрових технологій та інтелектуального капіталу. Здійснено порівняльний аналіз тенденцій розвитку цифровізації, інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні і в світі. Визначено, що в Україні тенденції розвитку цифровізації, інтелектуального бізнесу та електронної комерції загалом відповідають світовим трендам, але характеризуються

певним відставанням, що значною мірою пов'язано з наслідками широкомасштабної війни рф проти України. Розроблено рекомендації, спрямовані на подальший розвиток цифрової економіки, інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні. Серед стратегічних пріоритетів – відновлення та розвиток цифрової інфраструктури, забезпечення кібербезпеки, підтримка бізнесу, зокрема інтелектуального, та електронної комерції, стимулювання розвитку цифрових навичок населення, створення сприятливого регуляторного середовища.

Ключові слова: цифровізація, економіка, інтелектуальний бізнес, електронна комерція, порівняльний аналіз, фактори впливу, тенденції розвитку, вплив війни, стратегічні пріоритети.

Вступ. В умовах інтеграції України у світовий економічний простір та необхідності підвищення конкурентоспроможності національної економіки, цифровізація набуває особливого значення. Цей процес є ключовим фактором для розвитку інтелектуального бізнесу, який здатен генерувати інноваційні рішення та створювати нові продукти з високою доданою вартістю, а також для розширення можливостей електронної комерції, що сприяє розвитку внутрішнього ринку та виходу на міжнародні ринки. Тому дослідження ролі цифровізації економіки як рушії розвитку інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні є актуальним та важливим завданням для забезпечення сталого економічного розвитку країни.

Проблема полягає у невідповідності між значним потенціалом цифровізації як вагомого важеля економічного розвитку і недостатнім рівнем його реалізації для стимулювання

інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні. Це проявляється у низці конкретних протиріч: між швидким розвитком цифрових технологій і темпами адаптації до них з боку бізнесу; між наявністю великих обсягів даних і здатністю їх ефективно використовувати; між зростаючим попитом на електронну комерцію та недостатнім розвитком відповідної інфраструктури; між потребою у кваліфікованих кадрах, здатних розробляти інновації, рухати інтелектуальний бізнес, і недостатнім рівнем цифрової освіти; між можливостями глобального ринку та локальними регуляторними обмеженнями; між необхідністю забезпечення кібербезпеки і зростаючою кількістю кіберзагроз та ін. Розв'язання сукупності цих протиріч потребує цілеспрямованих наукових пошуків, які мають визначити шляхи прискореного розвитку інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні, сприяти зростанню економіки в умовах викликів та загроз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Роль цифровізації економіки останніми роками активно досліджували Айзексон В., Дашко І., Михайліченко Л., Левчинський Д., Каширнікова І., Шевчук І., Депутат Б., Тарасенко О., Маркевич К., Дзямулич М., Шматковська Т. та ін. [1; 6; 7; 9; 12; 17]. Аспекти розвитку інтелектуального бізнесу під впливом цифровізації плідно вивчали Бокий А., Філіппова С., Малін О. та ін. [4], розвиток електронної комерції – Стендер С., Лисак О., Лук'яненко Н., Яценко О., Грязіна А., Шевчик О., Заяць О., Якоб Є., Лимар В. та ін. [3; 8; 10; 20]. Перспективи цифровізації в Україні досліджують Череп А., Сарбей Л., Ляшенко В., Вишневський О., Маркевич К., Безус А., Безус П., Шевчун Н. та ін. [2; 11; 12; 16]. Водночас, не зменшуючи здобутків авторів публікацій, слід констатувати, що все ще недостатньо вивченим залишається взаємовплив між цифровізацією, інтелектуальним бізнесом та електронною комерцією, хоча окремі їх аспекти досліджуються досить активно. Існує практична потреба у більш комплексному аналізі *взаємозв'язку та синергії між цими трьома явищами*.

Актуальність дослідження полягає у необхідності заповнити існуючі прогалини в наукових знаннях, зосередившись на вивченні *динамічного впливу* цифровізації економіки на розвиток інтелектуального бізнесу та

електронної комерції, розглядаючи їх як взаємопов'язані та взаємодоповнюючі явища. Це дозволить розробити більш ефективні стратегії цифровізації економіки та підвищення її конкурентоспроможності.

Мета статті полягає у дослідженні впливу цифровізації на розвиток інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні, виявленні ключових факторів цього впливу та формулюванні практичних рекомендацій щодо стимулювання цих процесів в економіці. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

уточнити зміст понять «цифровізація економіки», «інтелектуальний бізнес» та «електронна комерція» в сучасному економічному контексті, враховуючи їх еволюцію та взаємозв'язок;

виявити та систематизувати ключові фактори впливу цифровізації на розвиток інтелектуального бізнесу та електронної комерції;

визначити тенденції розвитку цифровізації, інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні і в світі;

з'ясувати вплив війни на розвиток цифровізації, інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні, сформулювати пропозиції щодо їх подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Огляд наукових джерел дозволяє відстежити появу, еволюцію та взаємозв'язок явищ «цифровізація економіки», «інтелектуальний бізнес» та «електронна комерція».

Цифровізація економіки розпочалася з простої автоматизації окремих бізнес-процесів за допомогою комп'ютерів [1; 9; 12; 17; 26]. Згодом, з розвитком інтернету, з'явилася інтернет-економіка з першими онлайн-сервісами та елементами електронної комерції. Під впливом технологічного прогресу, глобалізації та інших чинників поступово, з поширенням цифрових технологій у всіх сферах, сформувалася цифрова економіка, де ключову роль почали відігравати цифрові платформи та екосистеми. Поява та розвиток цифрової економіки стала складним та багатограним процесом, який визначається взаємодією технологічних, глобальних, соціальних, економічних та інших чинників, проілюстрованих у таблиці 1.

Таблиця 1

Чинники та передумови цифровізації економіки

Чинники впливу	Опис передумов	Вплив на розвиток цифрової економіки
Технологічний прогрес	Швидкий розвиток комп'ютерної техніки, програмного забезпечення, телекомунікацій та інтернету. Зниження вартості обчислювальної техніки та зберігання даних.	Створення технічної бази для цифрової економіки, забезпечення доступу до цифрових технологій.
Глобалізація	Зростання взаємозалежності національних економік, розвиток міжнародної торгівлі та співпраці.	Створення глобального цифрового ринку, стимулювання розвитку транскордонної електронної комерції.
Зміна споживчих звичок	Зростання популярності онлайн-покупок, використання цифрових послуг та платформ.	Формування попиту на цифрові товари та послуги, стимулювання розвитку електронної комерції.
Дерегулювання та лібералізація ринків	Створення сприятливого регуляторного середовища для розвитку цифрового бізнесу.	Залучення інвестицій, стимулювання конкуренції та інновацій.
Розвиток інфраструктури	Будівництво широкосмугових мереж інтернету, розвиток мобільного зв'язку та хмарних технологій.	Забезпечення доступу до цифрових технологій для широкого кола користувачів та бізнесу.
Соціальні фактори	Зростання рівня освіти та цифрової грамотності населення, поширення соціальних мереж та онлайн-комунікацій.	Формування цифрової культури, стимулювання використання цифрових технологій у різних сферах життя.

Примітка: таблицю укладено авторами

Теоретичний аналіз свідчить, що *цифровізація економіки* відображає процес всеосяжної інтеграції цифрових технологій у всі без винятку сфери економічної діяльності, охоплюючи виробництво, підприємництво, сферу послуг, фінансовий сектор, торгівлю, управління, освітню галузь, охорону здоров'я та інші. Зазначений процес не обмежується автоматизацією існуючих процесів, а призводить до якісних змін в економіці, зокрема в інтелектуальному бізнесі, електронній торгівлі, відкриваючи нові можливості для створення цінностей, оптимізації виробництва, ефективнішого розподілу та інноваційного споживання товарів і послуг [2; 6; 7; 9; 11; 17; 24-25].

До найсуттєвіших характеристик цифровізації економіки науковці відносять:

- широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій, таких як інтернет, мобільні пристрої, хмарні обчислення, великі дані, штучний інтелект, інтернет речей та блокчейн;

- трансформацію бізнес-процесів через перехід від традиційних аналогових процесів до цифрових, що дозволяє оптимізувати витрати, підвищити ефективність та покращити якість обслуговування;

- створення нових бізнес-моделей на основі появи цифрових платформ,

маркетплейсів, онлайн-сервісів та інших інноваційних бізнес-моделей, що змінюють спосіб ведення бізнесу;

- зміну споживчої поведінки на основі зростання популярності онлайн-покупок, використання мобільних додатків та соціальних мереж для отримання інформації та здійснення покупок;

- формування та використання масиву даних як ключового ресурсу для прийняття рішень, створення персоналізованих пропозицій та розвитку інновацій [9; 12; 17; 24-25].

Цифровізація економіки стала основою прискореного розвитку інтелектуального бізнесу. Інтелектуальний бізнес еволюціонував від традиційного, що базувався на інтуїції, знаннях, досвіді дослідників, до автоматизованого, де комп'ютери виконували рутинні завдання. Потім з'явився інформаційний бізнес, що використовував інформаційні системи для збору та обробки даних. Сучасний *інтелектуальний бізнес* базується на цифровізації та використовує аналітику даних, штучний інтелект та інші передові технології для прийняття стратегічних рішень, оптимізації процесів створення інновацій та їх комерціалізації.

Електронна комерція, як одна з ключових сфер застосування цифрових технологій, також пройшла значний шлях розвитку: від перших

форм електронного обміну даними до появи онлайн-магазинів, потім – до розвитку складних електронних платформ та маркетплейсів. Сьогодні електронна комерція активно використовує мобільні пристрої та соціальні мережі, формуючи мобільну та соціальну комерцію.

Взаємозв'язок між поняттями «цифровізація економіки», «інтелектуальний бізнес» та «електронна комерція» бачимо в тому, що цифровізація створює технологічну основу для розвитку інтелектуального бізнесу, який, у свою чергу, стає впливовим важелем розвитку електронної комерції. Інтелектуальний бізнес використовує цифрові інструменти для оптимізації онлайн-продажів, маркетингу, обслуговування клієнтів та інших аспектів електронної комерції. Іншими словами, цифровізація є першопричиною масштабного прискорення економічного розвитку, інтелектуальний бізнес – у певному сенсі «посередником» у створенні та просуванні інновацій, а електронна комерція – результатом цього процесу з огляду на зростання обсягів продаж товарів та послуг. Зазначене відображає таблиця 2.

Аналізуючи зміст наведеної таблиці 2, варто підкреслити такі важливі аспекти:

по-перше, *взаємодоповнюваність* цих трьох наведених понять: цифровізація створює умови для розвитку інтелектуального бізнесу, який сприяє розвитку електронної комерції;

по-друге, *динамічність*: усі три явища постійно розвиваються та еволюціонують під впливом нових знань, технологічних інновацій та змін у ринковому середовищі;

по-третє, зазначені поняття відображають процеси, які мають глобальний характер: цифровізація економіки, інтелектуальний бізнес

та електронна комерція не знають кордонів і впливають на економіки всіх країн світу.

Отже, є підстави вважати, що цифровізація економіки сьогодні має розглядатися як фундамент і одночасно як рушій прискореного розвитку інтелектуального бізнесу та електронної комерції. Вона створює технологічну базу, інфраструктуру та можливості для їх функціонування та розвитку.

В процесі дослідження визначено та систематизовано ключові фактори цифровізації, що впливають на розвиток інтелектуального бізнесу та електронної комерції (табл. 3).

Коментуючи зміст таблиці 3, слід підкреслити, що на тлі цифровізації об'єктивно виникають сприятливі умови для прискореного розвитку інтелектуального бізнесу, активізації процесів розробки та впровадження інновацій. Йдеться про сукупність таких умов, як:

- доступ до великих обсягів даних (цифрові технології дозволяють збирати, зберігати та аналізувати величезні обсяги даних про ринки, споживачів, конкурентів та бізнес-процеси; це створює основу для прийняття обґрунтованих рішень на основі обробки інформації);

- розвиток аналітичних інструментів (цифрові інструменти, такі, як системи бізнес-аналітики, штучний інтелект та машинне навчання, дозволяють обробляти та аналізувати дані з метою виявлення трендів, закономірностей, що сприяє оптимізації бізнес-процесів та створенню інноваційних продуктів і послуг);

- автоматизацію рутинних завдань (цифрові технології дозволяють автоматизувати рутинні та монотонні завдання, звільняючи час та ресурси для більш творчої та інтелектуальної діяльності);

Таблиця 2

**Аналіз змісту та взаємозв'язку понять «цифровізація економіки»,
«інтелектуальний бізнес» та «електронна комерція»**

Поняття	Ключові характеристики та взаємозв'язок
Цифровізація економіки	Процес трансформації економіки на основі інтеграції цифрових технологій. Еволюціонувала від автоматизації до економіки даних. Є фундаментом для розвитку інтелектуального бізнесу та електронної комерції.
Інтелектуальний бізнес	Бізнес, що використовує інтелектуальні здібності людини, нові знання, цифрові технології, дані та аналітику для прийняття рішень, оптимізації процесів та створення інновацій. Еволюціонував від інтуїтивного до data-driven бізнесу. Є результатом цифровізації та сприяє розвитку електронної комерції.
Електронна комерція	Здійснення комерційних операцій з використанням електронних засобів зв'язку. Еволюціонувала від електронного обміну даними до складних онлайн-платформ. Є ключовою сферою застосування цифрових технологій та використовує інструменти інтелектуального бізнесу.

Примітка: таблицю укладено авторами.

Таблиця 3

Ключові фактори впливу цифровізації на розвиток інтелектуального бізнесу та електронної комерції

Фактор	Вплив на інтелектуальний бізнес	Вплив на електронну комерцію	Пояснення та приклади
Збільшення обсягу та доступності даних (Big Data)	Покращення аналізу ринку та споживачів. Персоналізація пропозицій та маркетингових кампаній. Прогнозування попиту та оптимізація запасів. Прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі даних.	Аналіз поведінки покупців в онлайн-середовищі. Рекомендаційні системи та персоналізовані пропозиції. Оптимізація ціноутворення та маркетингових стратегій. Виявлення шахрайства та забезпечення безпеки транзакцій.	Великі дані дозволяють збирати та аналізувати величезні обсяги інформації про клієнтів, ринки, конкурентів, що сприяє прийняттю більш ефективних рішень. <i>Приклад:</i> аналіз даних про покупки клієнтів для формування персоналізованих пропозицій.
Хмарні технології	Зниження витрат на ІТ-інфраструктуру. Забезпечення масштабованості та гнучкості бізнесу. Створення спільних робочих просторів та покращення комунікації. Доступ до сучасних програмних засобів та сервісів.	Зниження витрат на зберігання даних та обслуговування серверів. Забезпечення доступності онлайн-магазинів та платформ з будь-якої точки світу. Швидке масштабування бізнесу при зростанні попиту.	Хмарні технології дозволяють бізнесу отримувати доступ до потужних обчислювальних ресурсів та програмного забезпечення без значних капітальних витрат. <i>Приклад:</i> використання хмарних CRM-систем для управління відносинами з клієнтами.
Мобільні технології	Розширення каналів комунікації з клієнтами. Забезпечення мобільності та оперативності бізнес-процесів. Створення мобільних додатків для управління бізнесом.	Розвиток мобільної комерції (m-commerce). Персоналізовані мобільні маркетингові кампанії. Зручний доступ до онлайн-магазинів та платформ з мобільних пристроїв.	Мобільні технології забезпечують постійний зв'язок з клієнтами та можливість ведення бізнесу з будь-якої точки світу. <i>Приклад:</i> мобільні додатки для онлайн-банкінгу та платежів.
Інтернет речей (IoT)	Автоматизація виробничих процесів та логістики. Збір даних з датчиків та пристроїв для оптимізації роботи. Створення "розумних" продуктів та послуг.	Відстеження товарів в реальному часі. Оптимізація логістичних маршрутів та доставки. Персоналізовані пропозиції на основі даних з «розумних» пристроїв.	IoT дозволяє збирати дані з фізичних об'єктів та використовувати їх для оптимізації бізнес-процесів та створення нових продуктів. <i>Приклад:</i> «розумні» холодильники, які замовляють продукти автоматично.

Примітка: узагальнено авторами за джерелами [2-4; 6-20; 24-26]

- покращення комунікації та співпраці (цифрові платформи та інструменти забезпечують ефективну комунікацію та співпрацю між працівниками, партнерами та клієнтами, що сприяє обміну новими знаннями та генеруванню нових ідей);

- створення якісно нових можливостей для розробки інновацій та їх подальшої комерціалізації в економіці (цифрові технології відкривають нові можливості для розробки та впровадження інноваційних продуктів і послуг, а також для створення нових бізнес-моделей).

За цих умов *інтелектуальний бізнес*, що базується на цифровізації, оказує потужний вплив на розвиток електронної комерції,

продукуючи нові ідеї та численні корисні нововведення. Пояснення бачимо у дії комплексу чинників інноваційних змін:

1. Покращення клієнтського досвіду та персоналізація:

- аналіз даних про клієнтів (цифрові технології дозволяють збирати та аналізувати великі обсяги даних про клієнтів, які інтелектуальний бізнес використовує для створення персоналізованих пропозицій, рекомендацій товарів та індивідуальних маркетингових кампаній, що значно покращує клієнтський досвід та підвищує лояльність споживачів);

- чат-боти та віртуальні асистенти (використання штучного інтелекту для створення чат-ботів та віртуальних асистентів дозволяє забезпечити цілодобову підтримку клієнтів, швидко відповідати на їхні запитання та вирішувати проблеми, що підвищує рівень задоволеності клієнтів);

- персоналізований контент (інтелектуальний бізнес може створювати персоналізований контент для кожного клієнта, враховуючи його інтереси та вподобання, це може бути персоналізована реклама, email-розсилки, рекомендації статей або відео);

2. Оптимізація бізнес-процесів та операційна ефективність:

- автоматизація рутинних завдань: Цифрові технології дозволяють автоматизувати багато рутинних завдань, таких як обробка замовлень, управління запасами, логістика та доставка. Це дозволяє скоротити витрати, підвищити швидкість обслуговування та зменшити кількість помилок.

- оптимізація логістики та доставки (використання GPS-трекінгу, оптимізації маршрутів та інших цифрових інструментів дозволяє значно покращити логістику та доставку товарів, що є критично важливим для електронної комерції);

- прогнозування попиту та управління запасами (аналіз даних та використання штучного інтелекту дозволяє прогнозувати попит на товари та оптимізувати управління запасами, що дає змогу уникнути дефіциту товарів або надмірних запасів на складі);

- оптимізація ціноутворення (інтелектуальні системи можуть аналізувати ринкові умови, конкуренцію та попит для встановлення оптимальних цін на товари та послуги, що максимізує прибуток);

3. Розвиток нових форматів електронної комерції:

- мобільна комерція (розвиток мобільних технологій та мобільних додатків створює нові можливості для електронної комерції, дозволяючи клієнтам здійснювати покупки з мобільних пристроїв у будь-який час та в будь-якому місці);

- соціальна комерція (інтеграція електронної комерції з соціальними мережами дозволяє продавати товари та послуги безпосередньо через соціальні платформи, використовуючи соціальні зв'язки та вплив лідерів думок);

- персоналізовані онлайн-платформи та маркетплейси (інтелектуальний бізнес створює персоналізовані онлайн-платформи та маркетплейси, які враховують індивідуальні потреби та вподобання клієнтів).

4. Підвищення безпеки та довіри:

- захист від шахрайства (використання штучного інтелекту та інших цифрових інструментів дозволяє виявляти та запобігати шахрайським діям в онлайн-середовищі, що підвищує безпеку транзакцій та довіру клієнтів до електронної комерції);

- блокчейн та прозорість (використання технології блокчейн дозволяє забезпечити прозорість та відстежуваність товарів, що підвищує довіру до продавців та зменшує ризик придбання контрафактної продукції);

5. Розширення ринків збуту:

- глобальний доступ (електронна комерція дозволяє підприємствам виходити на глобальні ринки та продавати свої товари та послуги клієнтам з усього світу);

- нові канали збуту (цифрові платформи та маркетплейси створюють нові канали збуту для підприємств, дозволяючи їм охопити ширшу аудиторію).

Окреслена сукупність умов та впливових чинників на тлі цифровізації, активізації ролі інтелектуального бізнесу, що продукує інновації відповідно попиту споживачів, забезпечила високі темпи розвитку світової електронної торгівлі, що фіксує світова статистика.

На рисунку 1 проілюстровано динаміку обсягів світових продажів на ринках електронної комерції у 2014-2024 рр. за даними порталу Statista та їх прогнозу оцінку до 2027 року. За останні 10 років обсяг продажів в межах світової електронної комерції зріс в 4,7 разів. Лінія тренду та коефіцієнт детермінації (апроксимації), що становить 99,38%, засвідчує лінійну тенденцію до зростання обсягів світової електронної торгівлі (рис.1).

Зауважимо, що в Україні у довоєнний період розвиток електронної торгівлі загалом відповідав світовим трендам, хоча йшов повільніше. За даними Державної служби статистики за період 2018-2021 рр., обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств України, отриманий від електронної торгівлі зріс майже удвічі, а його частка від загального обсягу реалізованої продукції (послуг) збільшилася від 3,5 до 5,3% (рис. 2).

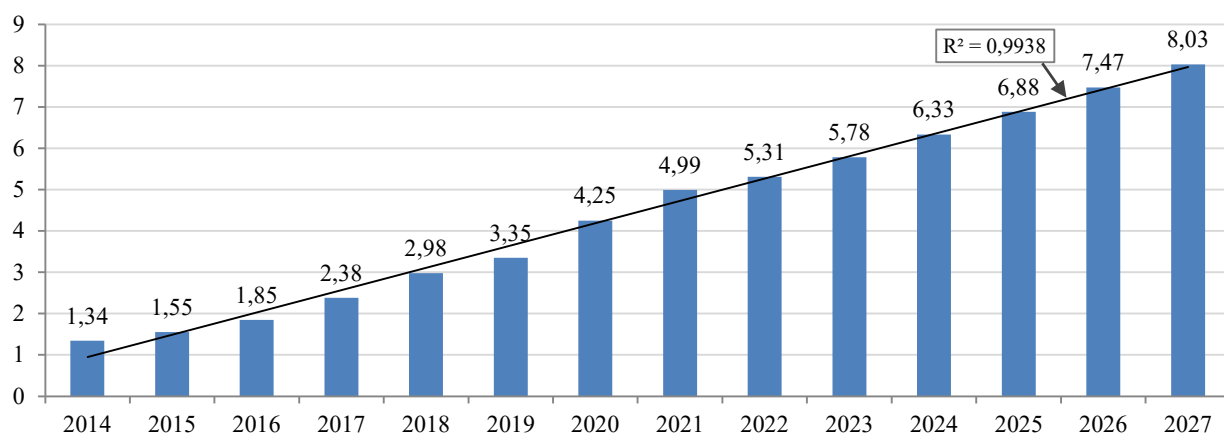

Рис. 1. Динаміка обсягів світових продажів на ринках електронної комерції, млрд. дол. США (складено авторами за даними порталу Statista [23])

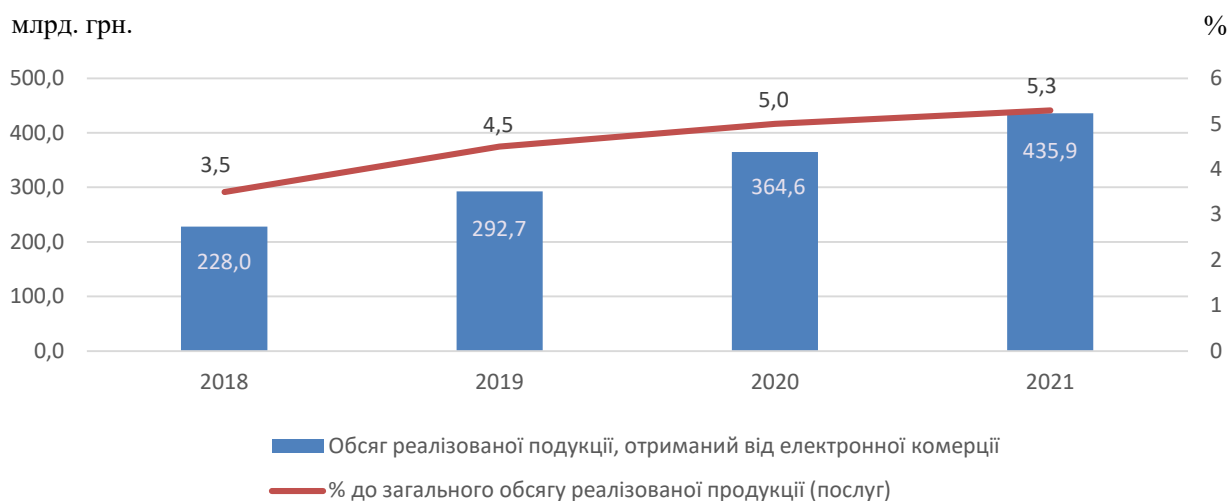

Рис. 2. Динаміка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств України, отриманого від електронної торгівлі (складено авторами за даними Державної служби статистики України [5])

Україна рухається у напрямі світових тенденцій, займаючи серед досліджуваних країн доволі непогані місця у світових рейтингах за показниками розвитку цифрових технологій та інтелектуального капіталу у 2020-2024 рр. Це підтверджують дані рейтингу Global Innovation Index (Cornell University, INSEAD) (рис. 3).

З огляду на рис. 3, позитивні зрушення у світових рейтингових місцях України передусім помітні за показниками розвитку урядових онлайн-сервісів, електронних послуг. Однак порівняно зі світовими тенденціями більш повільно розвивається інфраструктура ІКТ, спостерігається відставання за показниками

«освіта», «дослідження та розробки», «створення знань», внаслідок чого бачимо погіршення рейтингових місць. Відзначимо, що в Україні поступово впроваджуються елементи інтелектуального бізнесу, але цей процес відбувається повільніше, ніж у розвинених країнах.

Узагальнення аналітичної інформації та наукових джерел дало змогу здійснити порівняльний аналіз тенденцій розвитку цифровізації, інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні і в світі (таблиця 4).

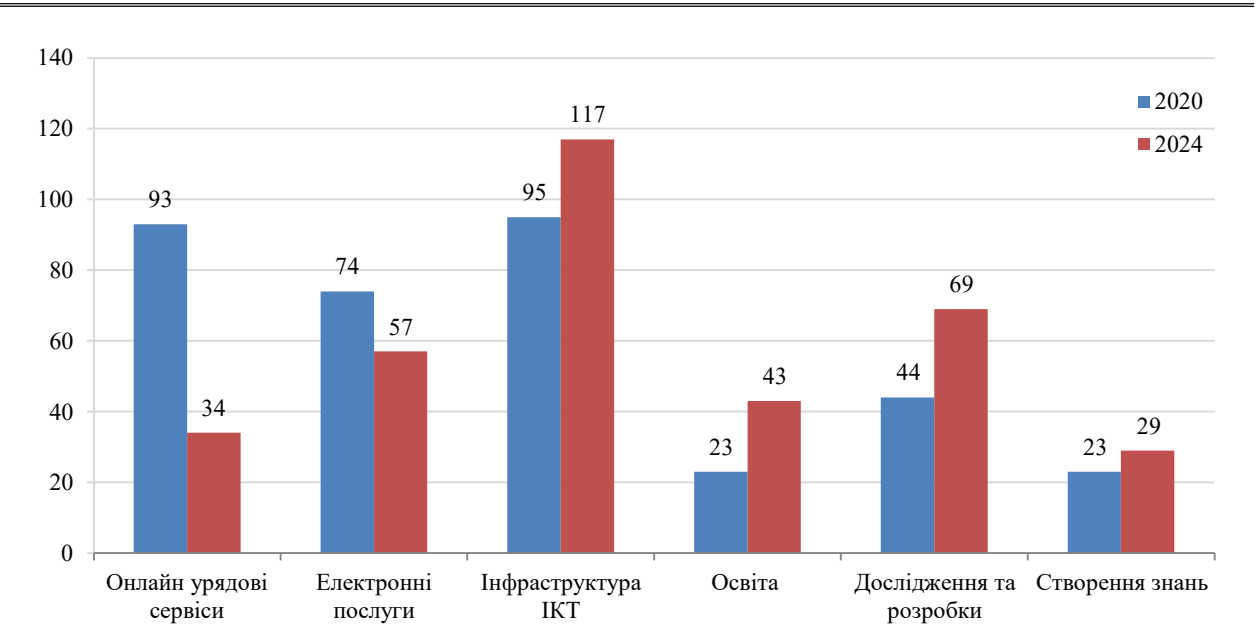

Рис. 3. Місце України у світі за показниками розвитку цифрових технологій та інтелектуального капіталу (складено авторами за даними Global Innovation Index (Cornell University, INSEAD) [21; 22])

Таблиця 4

Порівняльний аналіз тенденцій розвитку цифровізації, інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні і в світі

Характеристика	Світ	Україна
1	2	3
Цифровізація економіки	<i>Інфраструктура:</i> високий рівень проникнення інтернету (особливо широкосмугового) та мобільного зв'язку 4G/5G; розвинена мережа дата-центрів та хмарних сервісів. <i>Технології:</i> активне впровадження хмарних технологій, штучного інтелекту (AI), інтернету речей (IoT), блокчейну, кібербезпеки; розвиток економіки даних та платформ. <i>Державна політика:</i> значні інвестиції в цифрову інфраструктуру та цифрову трансформацію; підтримка інновацій та стартапів; розвиток цифрових навичок населення. <i>Бізнес:</i> широка цифрова трансформація бізнес-процесів; використання цифрових інструментів для маркетингу, продажів, управління та комунікації.	<i>Інфраструктура:</i> зростаючий рівень проникнення інтернету та мобільного зв'язку, але все ще нижчий за середньосвітовий, особливо в сільській місцевості; розвиток інфраструктури стримується війною. <i>Технології:</i> поступове впровадження хмарних технологій, AI, IoT та інших передових технологій, але з певним відставанням; акцент на кібербезпеці та захисті даних. <i>Державна політика:</i> державна підтримка цифровізації, особливо в сфері державних послуг (Дія), але обсяги інвестицій обмежені; вплив війни на пріоритети та ресурси. <i>Бізнес:</i> поступова цифровізація бізнес-процесів, але темпи залежать від галузі та розміру підприємства; війна змусила бізнес адаптуватися та шукати цифрові рішення для забезпечення стійкості.
	<i>Аналітика та AI:</i> широке використання аналітики даних, штучного інтелекту та машинного навчання для прийняття рішень, оптимізації процесів, персоналізації та створення інновацій. <i>Стартапи та інновації:</i> розвинені стартап-екосистеми, венчурне інвестування, інкубатори та акселератори. <i>Кадри:</i> високий попит на фахівців з цифровими навичками; розвинена система освіти та перекваліфікації.	<i>Аналітика та AI:</i> поступове впровадження аналітики даних та елементів AI, але з обмеженим доступом до кваліфікованих кадрів та інвестицій. <i>Стартапи та інновації:</i> розвиток стартап-екосистеми, але обмежений доступ до фінансування та ринків збуту; війна створила додаткові виклики для стартапів. <i>Кадри:</i> дефіцит кваліфікованих кадрів з цифровими навичками; необхідність перекваліфікації та розвитку цифрової грамотності.

Продовження табл. 4

1	2	3
Електронна комерція	<i>Ринок</i>: високий рівень розвитку електронної комерції, з розвиненими онлайн-платформами (Amazon, Alibaba), маркетплейсами та логістичними сервісами; значна частка роздрібно́ї торгівлі припадає на онлайн. <i>Технології</i>: активне використання мобільної комерції (m-commerce), соціальної комерції (s-commerce), персоналізованих рекомендацій, AR/VR та інших технологій. <i>Транскордонна торгівля</i>: розвинена система транскордонної електронної комерції.	<i>Ринок</i>: зростаючий ринок електронної комерції, але з меншим охопленням, ніж у розвинених країнах; конкуренція з глобальними гравцями; війна призвела до зростання онлайн-торгівлі, але створила логістичні та безпекові виклики. <i>Технології</i>: розвиток онлайн-магазинів та маркетплейсів (Rozetka, Prom.ua, OLX, Bigl.ua та інші); зростання мобільної комерції, але з обмеженим використанням мобільних платежів; використання соціальних мереж для продажів. <i>Транскордонна торгівля</i>: розвиток транскордонної електронної комерції ускладнений логістичними та регуляторними бар'єрами.

Примітка: таблицю укладено авторами за джерелами [2-4; 6-20; 24-26]

Виходячи зі змісту таблиці 4, можна констатувати, що у світі спостерігається стійка тенденція до поглиблення цифровізації економіки, що проявляється у розвитку цифрової інфраструктури, активному впровадженні передових технологій (AI, IoT, блокчейн), формуванні економіки даних та цифровій трансформації бізнесу. Це створює сприятливі умови для розвитку інтелектуального бізнесу, орієнтованого на аналіз даних, автоматизацію та інновації, а також стимулює зростання електронної комерції, з акцентом на мобільну та соціальну комерцію, персоналізацію та покращення логістики. Загалом, світ рухається до все більш інтегрованої та цифрової економіки, де ключову роль відіграють дані, технології та інновації.

В Україні тенденції розвитку цифровізації, інтелектуального бізнесу та електронної комерції загалом відповідають світовим трендам, але характеризуються певним відставанням, що значною мірою пов'язуємо з широкомасштабною агресією РФ проти України.

Зауважимо, що війна в Україні внесла свої корективи, створивши додаткові виклики та змінивши пріоритети цифровізації. За прогнозами Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації (МОН), специфічними напрямками цифровізації на наступне десятиліття стануть роботизовані, автономні та дистанційно керовані системи, штучний інтелект і машинне навчання військового спрямування, «інтернет військових речей», інтеграція дронів з артилерією, кібербезпека, електричний транспорт, альтернативна енергетика, удосконалені

броньовані матеріали (включно з технологіями невидимості) та VR-технології [19].

Вплив війни на цифровізацію економіки, інтелектуальний бізнес та електронну комерцію можна стисло охарактеризувати наступним чином:

- вплив на *цифровізацію*: війна призвела до руйнування інфраструктури, зміщення пріоритетів на кібербезпеку та цифровізацію держпослуг, але водночас стимулювала попит на цифрові рішення для бізнесу;

- вплив на *інтелектуальний бізнес*: війна змусила бізнес переорієнтуватися на забезпечення стійкості, призвела до втрати ринків та виїзду фахівців, але водночас створила нові можливості в окремих сферах (кібербезпека, військові технології);

- вплив на *електронну комерцію*: війна спричинила значне зростання онлайн-торгівлі, але створила логістичні та безпекові виклики, а також змінила поведінку і попит споживачів.

Серед стратегічних завдань на етапі повоєнної відбудови економіки України вважаємо пріоритетними: подолання цифрової нерівності різних сфер життя, розвиток цифрової інфраструктури в регіонах країни, підготовку кваліфікованих кадрів з цифровими навичками та створення сприятливого регуляторного середовища для стимулювання розвитку цифрової економіки, інтелектуального бізнесу та електронної комерції. Успішна інтеграція цифрових технологій, розвиток інтелектуального бізнесу та електронної комерції є ключовими факторами для забезпечення конкурентоспроможності та

економічного зростання, особливо в умовах післявоєнного відновлення України.

Висновки. Дослідження засвідчило, що цифровізація економіки є незворотним процесом, який має значний вплив на розвиток бізнесу та економіки в цілому. Обґрунтовано, що поняття «цифровізація економіки» відображає фундаментальну трансформацію економічних процесів, що охоплює всі сфери діяльності та створює нові способи створення цінності, виробництва, розподілу та споживання товарів і послуг. Сучасний «інтелектуальний бізнес» – це бізнес, керований даними: він використовує цифрові технології, великі дані, аналітику та штучний інтелект для прийняття обґрунтованих рішень, оптимізації процесів, створення інновацій та покращення взаємодії з клієнтами. «Електронна комерція» – це ключова сфера застосування цифрових технологій, яка активно використовує інструменти інтелектуального бізнесу для комерціалізації нових ідей, оптимізації продажів, маркетингу, логістики та обслуговування клієнтів. Взаємозв'язок між поняттями є тісним та динамічним: цифровізація є фундаментом та рушійною силою, інтелектуальний бізнес – важелем інноваційних змін, а електронна комерція – результатом цього процесу. Ці явища взаємодоповнюють одне одного та постійно еволюціонують під впливом технологічних інновацій.

Визначено, що ключові фактори впливу цифровізації – це великі дані та аналітика, хмарні технології, мобільні технології, інтернет речей (IoT), штучний інтелект (AI) та машинне навчання (ML), блокчейн, – всі вони відіграють важливу роль у розвитку як інтелектуального бізнесу, так і електронної комерції, забезпечуючи покращення клієнтського досвіду, оптимізацію бізнес-процесів, розвиток нових форматів онлайн-торгівлі, підвищення безпеки та розширення ринків збуту.

Аналіз засвідчив, що у світі спостерігається стійка тенденція до поглиблення цифровізації економіки, що проявляється у розвитку цифрової інфраструктури, активному впровадженні передових технологій (штучний інтелект, Інтернет речей, блокчейн), формуванні економіки даних та цифровій трансформації бізнесу. Це створює сприятливі умови для розвитку інтелектуального бізнесу, орієнтованого на аналіз даних, автоматизацію та інновації, а також стимулює зростання електронної комерції, з акцентом на мобільну та

соціальну комерцію, персоналізацію та покращення логістики.

Обґрунтовано, що тенденції розвитку цифровізації, інтелектуального бізнесу та електронної комерції в світі та Україні відрізняються: в розвинених країнах світу знаходяться на більш високому рівні розвитку, що пов'язане з більшими інвестиціями в інфраструктуру та технології; в Україні, хоча тенденції і відповідають світовим, проте їх розвиток відбувається з певним відставанням, особливо в умовах війни.

Визначено, що війна створила як серйозні виклики (руйнування інфраструктури, втрата ринків, мобілізація та виїзд фахівців), так і певні можливості (прискорення цифровізації державних послуг, зростання онлайн-торгівлі). Для подальшого розвитку цифрової економіки, інтелектуального бізнесу та електронної комерції в Україні необхідно відновлювати та розвивати цифрову інфраструктуру, забезпечувати кібербезпеку, підтримувати бізнес, зокрема інтелектуальний, та електронну комерцію, розвивати цифрові навички населення, створювати сприятливе регуляторне середовище.

Л і т е р а т у р а

1. Айзексон В. Інноватори: як група хакерів, геніїв та гіків здійснила цифрову революцію. Київ : Видавництво «Наш формат». 2017. 488 с.
2. Безус А.М., Безус П.І., Шевчун Н.Б. Особливості впровадження інформаційних технологій в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2022. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2022/78.pdf (дата звернення: 30.12.2024).
3. Березовська Л., Кириченко А. Розвиток електронної комерції в Україні та ЄС. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-15> (дата звернення: 30.12.2024).
4. Бокий А. Особливості цифрової трансформації бізнесу. *Управління розвитком складних систем*. 2024. Вип.58. С. 129–138. URL: <https://doi.org/10.32347/2412-9933.2024.58.129-138> (дата звернення: 29.12.2024).
5. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах. Державна служба статистики України. URL: <https://stat.gov.ua/uk/datasets/vykorystannya-informatsiyno-komunikatsiynykh-tekhnologiy-na-pidpryemstvakh> (дата звернення: 03.01.2025).
6. Дашко І.М., Михайліченко Л.В. Цифровізація економіки як нова реальність України в умовах сьогодення. *Економічний простір*. 2024. Вип.190. С. 237–241. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-43> (дата звернення: 28.12.2024).
7. Дзямулич М.І., Шматковська Т.О. Вплив сучасних інформаційних систем і технологій на формування цифрової економіки. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 3–8.

8. Заяць О.І., Якоб Є.Й. Найбільші ринки електронної торгівлі в глобальному господарстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. № 47. С. 30–35. URL: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-47-6> (дата звернення: 30.12.2024).
9. Левчинський Д.Л., Каширнікова І.О., Кононова О.Є. Аспекти розвитку цифрової економіки в Україні. *Економічний простір*. 2018. № 139. С. 66–76.
10. Лимар В.В. Електронна комерція в контексті розвитку міжнародного рекламного менеджменту. *Економіка і організація управління*. 2021. № 2(42). С. 30–38. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.2.3> (дата звернення: 29.12.2024).
11. Ляшенко В.І., Вишневський О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. НАН України, Ін-т економіки промисловості. Київ, 2018. 252 с.
12. Маркевич К. Цифровізація: переваги та шляхи подолання викликів. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/tsyfrovizatsiia-perevagyta-shliakhy-podolannia-vyklykiv> (дата звернення: 29.12.2024).
13. Стендер С.В., Лисак О.І., Лук'яненко Н.Е. Розвиток електронної комерції та її вплив на цифрову економіку. *Академічні візії*. 2023. (24). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/619> (дата звернення: 29.12.2024).
14. Україна 2030-країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-zrozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html> (дата звернення: 30.12.2024).
15. Філіппова С.В., Малін О.Л. Сутність та виклики цифровізації економіки для державно-приватного партнерства. *Economic journal Odessa polytechnic university*. 2020. № 3 (13). С. 55-63. URL: <https://economics.net.ua/ejoru/2020/No3/55.pdf> (дата звернення: 29.12.2024).
16. Череп А., Сарбей Л. Цифровізація як інструмент відбудови економіки України в повосенний період. *Молодий вчений*. 2023. 12 (124), С.184-188. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-12-124-4> (дата звернення: 28.12.2024).
17. Шевчук І.Б. Депутат Б.Я. Тарасенко О.Є. Цифровізація та її вплив на економіку України: переваги, виклики, загрози й ризики. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 47-2. С. 173–177.
18. Щеглюк С. Морфологія цифрової економіки: особливості розвитку та регулювання цифрових технологічних платформ. Науково-аналітична записка. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/e20190301.pdf> (дата звернення: 29.12.2024).
19. Ягорі Я. Українці йдуть з Google, щоб допомагати ЗСУ. Як в Україні росте military-tech ринок. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/10/26/693086/> (дата звернення: 31.12.2024).
20. Яценко О.М., Грязіна А.С., Шевчик О.О. Електронна комерція як елемент глобальної торговельної системи. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 8(218). С. 4–15.
21. Global Innovation Index 2020 (Cornell University, INSEAD). World Intellectual Property Organization. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf (дата звернення: 02.01.2025).
22. Global Innovation Index 2024 (Cornell University, INSEAD). World Intellectual Property Organization. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2024-en-global-innovation-index-2024-17th-edition.pdf> (дата звернення: 02.01.2025).
23. Global retail e-commerce sales 2014-2027. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/379046/worldwide-retail-e-commerce-sales/> (дата звернення: 02.01.2025).
24. Gradillas Maria, Thomas Llewellyn D.W. Distinguishing digitization and digitalization: A systematic review and conceptual framework. *Journal of Product Innovation Management*. 2023. Vol. 42. P. 112–143 URL: <https://doi.org/10.1111/jpim.12690> (дата звернення: 30.12.2024).
25. Jason Bloomberg. Digitization, Digitalization, And Digital Transformation: Confuse Them At Your Peril. URL: <https://www.forbes.com/sites/jasonbloomberg/2018/04/29/digitization-digitalization-and-digital-transformation-confuse-them-at-your-peril/#1e1fe3d02f2c> (дата звернення: 02.01.2025).
26. Ochs, T., Riemann, U.A. IT strategy follows digitalization. In *Encyclopedia of Information Science and Technology*, Fourth Edition. IGI Global. 2018. P. 873-887.

Reference

1. Aizekson V. Innovatory: yak hrupa khakeriv, heniiv ta gikiv zdiisnyla tsyfrovu revoliutsiiu. Kyiv : Vydavnytstvo «Nash format». 2017. 488 s.
2. Bezus A.M., Bezus P.I., Shevchun N.B. Osoblyvosti vprovadzhennia informatsiinykh tekhnolohii v suchasnykh umovakh. Efektyvna ekonomika. 2022. # 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2022/78.pdf (data zvernennia 30.12.2024).
3. Berezovska L., Kyrychenko A. Rozvytok elektronnoi komertsii v Ukraini ta YeS. Ekonomika ta suspilstvo. 2022. #42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-15> (data zvernennia 30.12.2024).
4. Bokyi A. Osoblyvosti tsyfrovoy transformatsii biznesu. Upravlinnia rozvytkom skladnykh system. 2024. (58). S. 129–138. URL: <https://doi.org/10.32347/2412-9933.2024.58.129-138> (data zvernennia 29.12.2024).
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2022) Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii na pidpriemstvakh [Use of information and communication technologies at enterprises] URL: <https://stat.gov.ua/uk/datasets/vykorystannia-informatsiino-komunikatsiinykh-tekhnolohiy-na-pidpriemstvakh> (data zvernennia 03.01.2025).
6. Dashko I.M., Mykhailichenko L.V. Tsyfrovizatsiia ekonomiky yak nova realnist Ukrainy v umovakh sohodennia. Ekonomichnyi prostir. 2024. Vyp.190. S.237-241. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-43> (data zvernennia 28.12.2024).
7. Dziaulych M.I., Shmatkovska T.O. Vplyv suchasnykh informatsiinykh system i tekhnolohii na formuvannia tsyfrovoy ekonomiky. Ekonomichnyi forum. 2022. # 2. S. 3–8.
8. Zaiats O.I., Yakob Ye.Y. Naibilshi rynky elektronnoi torhivli v hlobalnomu hospodarstvi. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. 2023. # 47. S. 30–35. URL: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-47-6> (data zvernennia 30.12.2024).
9. Levchynskyi D.L., Kashyrynikova I.O., Kononova O.Ye. Aspekty rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini. Ekonomichnyi prostir. 2018. # 139. S. 66–76.
10. Lymar V.V. Elektronna komertsii v konteksti rozvytku mizhnarodnoho reklamnoho menedzhmentu. Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia. 2021. # 2(42). S. 30 – 38.

- <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.2.3> (data zvernennia 29.12.2024).
11. Liashenko V.I., Vyshnevskiy O.S. Tsyfrova modernizatsiia ekonomiky Ukrainy yak mozhlyvist proryvnoho rozvytku: monohrafiia. NAN Ukrainy, In-t ekonomiky promyslovosti. Kyiv, 2018. 252 s.
 12. Markevych K. Tsyfrovizatsiia: perevahy ta shliakhy podolannia vyklykiv. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/tsyfrovizatsiia-perevagy-ta-shliakhy-podolannia-vyklykiv> (data zvernennia 29.12.2024).
 13. Stender S.V., Lysak O.I., Lukianenko N.E. Rozvytok elektronnoi komertsii ta yii vplyv na tsyfrovu ekonomiku. Akademichni vizii. 2023. (24). URL: <https://academivision.org/index.php/av/article/view/619> (data zvernennia 29.12.2024).
 14. Ukraina 2030-kraina z rozvynutoiu tsyfrovou ekonomikou. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-zrozvynutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html> (data zvernennia 30.12.2024).
 15. Filyppova S.V., Malin O.L. Sutnist ta vyklyky tsyfrovizatsii ekonomiky dlia derzhavno-pryvatnoho partnerstva. Economic journal Odessa polytechnic university. 2020. # 3 (13). S. 55-63. URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2020/No3/55.pdf> (data zvernennia 29.12.2024).
 16. Cherep A., Sarbiei L. Tsyfrovizatsiia yak instrument vidbudovy ekonomiky ukrainy v povoiennyi period. Molodyi vchenyi. 2023. 12 (124), S.184-188. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-12-124-4> (data zvernennia 28.12.2024).
 17. Shevchuk I.B. Deputat B.Ya. Tarasenko O.Ye. Tsyfrovizatsiia ta yii vplyv na ekonomiku Ukrainy: perevahy, vyklyky, zahrozy y ryzyky. Prychornomorski ekonomichni studii. 2019. # 47-2. S. 173-177.
 18. Shcheliuk S. Morfolohiia tsyfroi ekonomiky: osoblyvosti rozvytku ta rehuliuвання tsyfrovikh tekhnolohichnykh platform. Naukovo-analitychna zapyska. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/e20190301.pdf> (data zvernennia 29.12.2024).
 19. Jaghori Ja. Ukrajinci jdutj z Google, shhob dopomaghaty ZSU. Jak v Ukraini roste military-tech rynok URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/10/26/693086/> (data zvernennia 31.12.2024).
 20. Yatsenko O.M., Hriazina A.S., Shevchyk O.O. Elektronna komertsii yak element hlobalnoi torhovelnoi systemy. Aktualni problemy ekonomiky. 2019. # 8(218). S. 4-15.
 21. Global retail e-commerce sales 2014-2027. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/379046/worldwide-retail-e-commerce-sales/> (data zvernennia 02.01.2025).
 22. Global Innovation Index 2024 (Cornell University, INSEAD). World Intellectual Property Organization. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf (data zvernennia 02.01.2025).
 23. Global Innovation Index 2020 (Cornell University, INSEAD). World Intellectual Property Organization. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2024-en-global-innovation-index-2024-17th-edition.pdf> (data zvernennia 02.01.2025).
 24. Gradillas Maria, Thomas Llewellyn D.W. Distinguishing digitization and digitalization: A systematic review and conceptual framework. Journal of Product Innovation Management. 2023. Vol. 42. P. 112-143. URL: <https://doi.org/10.1111/jpim.12690> (data zvernennia 30.12.2024).
 25. Jason Bloomberg. Digitization, Digitalization, And Digital Transformation: Confuse Them At Your Peril. URL: <https://www.forbes.com/sites/jasonbloomberg/2018/04/29/digitization-digitalization-and-digital-transformation-confuse-them-at-your-peril/#1e1fe3d02f2c> (data zvernennia 02.01.2025).
 26. Ochs, T., Riemann, U.A. IT strategy follows digitalization. In Encyclopedia of Information Science and Technology, Fourth Edition. IGI Global. 2018. P. 873-887.

Semykina M.V., Dmytryshyn B.V., Savelenko H.V. Digitalization of the economy as a driver of the development of intelligent business and e-commerce

The relevance of this study is driven by the growing role of digitalization as a driver of economic development, the insufficient exploration of its complex impact on intellectual business and e-commerce, and the critical importance of these processes for Ukraine in the context of war and post-war recovery. The aim of the article is to analyze the impact of digitalization on the development of intellectual business and e-commerce in Ukraine, to identify the key factors influencing this impact, and to propose practical recommendations for stimulating these processes in the economy. The factors and prerequisites for the global digitalization of the economy have been disclosed, including technological progress, globalization, shifts in consumer behavior, deregulation and market liberalization, infrastructure development, and social factors. The essence of economic digitalization has been defined as the process of comprehensive integration of digital technologies into all spheres of economic activity without exception, covering production, entrepreneurship, services, the financial sector, trade, management, education, healthcare, and others. The content and interrelation of the concepts of «economic digitalization», «intellectual business» and «e-commerce» have been analyzed. It has been substantiated that digitalization provides a technological foundation for the development of intellectual business, which, in turn, serves as a powerful driver for the advancement of e-commerce. This is achieved through the application of digital tools to optimize online sales, marketing, customer service, and related processes. A systematization of the key factors through which digitalization impacts the development of intellectual business and e-commerce has been proposed. These factors include big data and analytics, cloud technologies, mobile technologies, the Internet of Things, artificial intelligence and machine learning, and blockchain. The dynamics of global sales volumes in e-commerce markets and Ukraine's ranking in the world in terms of digital technology and intellectual capital development have been analyzed. A comparative analysis of the development trends in digitalization, intellectual business, and e-commerce in Ukraine and globally has been conducted. It has been established that Ukraine's development trends in digitalization, intellectual business, and e-commerce generally align with global trends but are characterized by a certain lag, largely attributed to the consequences of the full-scale war initiated by the Russian Federation against Ukraine. The recommendations aimed at the further development of the digital economy, intellectual business, and e-commerce in Ukraine have been developed. Among the strategic priorities are the restoration and development of digital infrastructure, ensuring cybersecurity, supporting businesses, particularly intellectual businesses and e-commerce, promoting the development of digital skills among the population, and creating a favorable regulatory environment.

Keywords: *digitalization, economy, intellectual business, e-commerce, comparative analysis, influencing factors, development trends, impact of war, strategic priorities.*

Семикіна Марина Валентинівна – д.е.н., професор, професор кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи Центрально-українського національного технічного університету, e-mail: SemikinaMV@i.ua

Дмитришин Богдан Васильович – к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи Центрально-українського національного технічного університету e-mail: bogdanfree1984@gmail.com

Савеленко Григорій Володимирович – к.т.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи Центрально-українського національного технічного університету e-mail: grigoriy.savelenko@gmail.com

Стаття подана 03.01.2025.